

UMOWA O DZIEŁO

• w pytaniach •
i odpowiedziach •

Justyna Broniecka

ZUS to nie MUS

Marcin Mnichowski

Umowa o dzieło

W pytaniach i odpowiedziach

Justyna Broniecka

Marcin Mnichowski

Poznań 2021

© Copyright 2021 Klim Baron Business Solutions Sp. z o.o.

Wszelkie prawa zastrzeżone

Zabronione jest kopiowanie, przetwarzanie i rozpowszechnianie w jakimkolwiek celu oraz postaci bez pisemnej zgody autorów i wydawcy

Redakcja: Aleksandra Kaczmarek

Projekt okładki: Mateusz Solecki, Przemysław Bielawowski

Korekta: Aleksandra Kaczmarek

Wydanie I

Poznań: styczeń 2021

Numer ISBN: 978-83-957086-8-8

Wydawca:

Klim Baron Business Solutions Sp. z o.o.

ul. Święty Marcin 29/8

61-806 Poznań

Email: justyna.broniecka@klimbs.pl

Spis treści

Czym jest umowa o dzieło?	5
Jakie są różnice między umową o dzieło a umową zlecenie?	7
Umowa zlecenie	7
Umowa o dzieło	7
Składki ZUS w umowie o dzieło a zlecenie	7
Podatek w umowie o dzieło a zlecenie	8
Wypowiedzenie umowy o dzieło a zlecenie	8
Czy od umowy o dzieło trzeba płacić ZUS?	9
Jaki podatek trzeba opłacić od umowy o dzieło?	9
Jakie koszty uzyskania przychodu występują w umowie o dzieło	11
Kiedy można zastosować koszty 50%?	12
Co to jest pole eksploatacji utworu?	13
Z czym wiąże się przeniesienie praw autorskich?	15
Jakie elementy powinna zawierać umowa o dzieło?	16
Dane osób zawierających umowę	16
Przedmiot umowy o dzieło	17
Okres zawarcia umowy	17
Wynagrodzenie za wykonanie umowy	18
Termin wynagrodzenia	18
Wypowiedzenie umowy o dzieło	19
Prawa autorskie	19
Jakie dokumenty musimy posiadać przy zawieraniu umowy o dzieło?	20
Czy można zawrzeć wiele umów z tą samą osobą?	21
W jaki sposób rozliczać się z programistą, któremu stale coś zlecamy?	22
Jak zabezpieczyć się przed ewentualnym zakwestionowaniem umowy przez ZUS?	23
Jak zabezpieczyć się przed ewentualnym zakwestionowaniem umowy przez US?	24
Czy od umowy o dzieło trzeba zapłacić podatek VAT?	25
Czy w przypadku działalności gospodarczej umowa o dzieło może zostać zawarta z członkiem rodziny?	25
Czy umowa o dzieło może zostać zawarta z członkiem zarządu spółki z o.o.?	26
Czy umowa o dzieło może zostać zawarta ze współlnikiem spółki osobowej (jawnej, komandytowej, cywilnej)?	27
Co zrobić, gdy nie odpowiada mi jakość dzieła?	27

Uprawnienia zamawiającego.....	28
Terminy.....	28
Co zrobić, gdy wykonawca spóźnia się z wykonaniem umowy o dzieło?	29
Jak obliczyć wynagrodzenie od umów o dzieło?	30
Czy można zawrzeć umowę o dzieło ze swoim pracownikiem etatowym?	32
Co definiuje ustawa o prawach autorskich?	33
Kto powinien podpisać umowę o dzieło?.....	33
Kto może podpisać umowę dzieło z członkiem zarządu spółki z o.o.?	34
Jak zawrzeć umowę o dzieło na odległość?	35
Czy umowa o dzieło niepodpisana fizycznie jest ważna?.....	36
Czy mogę być freelancerem bez działalności gospodarczej i rozliczać się na umowach o dzieło?	36
W jakim terminie wypłacać wynagrodzenie z umowy o dzieło?	37
Kto ma zapłacić podatek dochodowy od umowy o dzieło?	37
Czy muszę wystawić PIT, zatrudniając kogoś na dzieło?	38
Czy bez ograniczeń mogę stosować podwyższone KUP (50%)?	38
Co to oznacza w praktyce?	38
Czym różni się przeniesienie praw autorskich od udzielenia licencji?	39
Czym jest licencja na korzystanie z utworu?	41
Jak wyceniać dzieła?	43
Jak opodatkowany jest przychód z licencji?	43
Co jest szczególnie sprawdzane podczas kontroli?	44
W jakim momencie warto pomyśleć o założeniu swojej firmy zamiast wielu umów o dzieło?.....	45
Czy to prawda, że od 1 stycznia 2021 r. muszę zgłaszać umowę o dzieło do ZUS-u?	46
Tabele definiujące dzieła w poszczególnych branżach	48
Dodatek od prawnika	61
Pytania i odpowiedzi	61
Umowy z grafikiem, zdjęcia, artykuły, publikacje, obrazy, rysunki	61
Umowa o dzieło z możliwością powierzenia osobom trzecim	65
Umowy o dzieła – branże budowlana i architektoniczna.....	65
Umowa o dzieło na przykładzie montażu okien.....	66
Wzory umów o dzieło.....	68
Wzór protokołu zdawczo-odbiorczego.....	152

Czym jest umowa o dzieło?

Umowa dzieło jest umową o rezultat. Mowa tutaj o rzeczy, którą otrzymujemy. To może być logo, strona internetowa, projekt, wytworzone urządzenie, program komputerowy. Przy umowie o dzieło nie płacimy za czyjś czas pracy, lecz za jej efekt. To podstawowa różnica między umową o dzieło a umową zleceniem. Niestety często przedsiębiorcy mocno nadużywają tej formy prawnej z powodu optymalizacji podatkowo-zusowskich, przez co umowy te są pod szczególnym nadzorem Organów Państwowych, co przekłada się na częstsze kontrole. Jeżeli ZUS uzna, że umowa o dzieło jest spisana źle lub nie będzie to typowo umowa o rezultat, może zostać przekształcona odgórnie na umowę zlecenie i oskładkowana. Z mojego doświadczenia wynika, że znakomita większość zawieranych umów (nawet 4 na 5) są umowami zleceniem. Umów o rezultat tak naprawdę jest niewiele i rzadko da się je wykorzystać. Poza tym przedsiębiorcy często mylą umowę o dzieło z przeniesieniem praw autorskich ze zwykłą umową, która jest inaczej opodatkowana. O tym jednak więcej przeczytasz w dalszej części książki.

W przypadku umowy o dzieło nie ma mowy o stawce godzinowej, akordowej czy prowizyjnej. W treści zatem należy określić kwotę za gotowy wyrób, na którą się umówiliśmy. Co zrobić w przypadku wykonania tylko części umowy? Załóżmy, że zamówiliśmy 5 artykułów. Nieważne, czy zostały napisane 2, czy 4, umowa o dzieło nie została w pełni wykonana. Jeżeli nie chcemy płacić za wykonanie dzieła częściowego, to nie musimy tego robić.

Umowa o dzieło powinna być zamknięta w czasie, czyli posiadać datę rozpoczęcia i zakończenia. W tych określonych ramach czasowych osoba powinna pracę wykonać. Nie możemy zawierać umowy na czas nieokreślony.

W jednej firmie mamy prawo posiadać nawet kilkaset podpisanych umów o dzieło, pod warunkiem że rzeczywiście te dzieła są realizowane. Co więcej, możemy zawrzeć kilka umów z tą samą osobą.

Kolejnym aspektem jest wypowiedzenie umowy o dzieło. Umowy o dzieło generalnie nie da się wypowiedzieć. Możemy jedynie odstąpić od umowy, pod warunkiem że osoba przyjmująca „zlecenie” nie realizuje usługi, przekroczyła termin lub nie wykonuje jej zgodnie z umową. Możemy zgodzić się na pewną formę aneksu, płatności czy porozumienia w związku z naruszeniem umowy z obu stron. Zawsze lepiej dogadać się, jeżeli coś komuś nie idzie, niż wyciągać konsekwencje.

Częstym zapisem w umowie o dzieło, zwłaszcza o logo lub projekt, jest określenie konkretnej liczby poprawek. Po otrzymaniu pierwszej wersji możemy powiedzieć, co nam się nie podoba i czego oczekujemy w drugiej. To wszystko w ramach jednej umowy.

Jakie są różnice między umową o dzieło a umową zlecenie?

Umowa zlecenie

Jest jedną z umów cywilno-prawnych, a więc podlega pod Kodeks cywilny. Umowa zlecenie jest porozumieniem na wykonywanie czynności. Może być więc zawierana tam, gdzie trwale zlecamy komuś pracę, np. programowanie, obsługa mediów społecznościowych, ale również sprzątanie. Umowa ta może być zawierana na czas określony lub nieokreślony z możliwością wypowiedzenia. Na dziś obowiązuje konieczność utrzymania stawki minimalnej za godzinę (na rok 2020 to 17 zł brutto) oraz ewidencjonowania godzin pracy.

Umowa o dzieło

Umowa o dzieło jest umową o rezultat. Możemy zatem bez względu na wkład czasowy umówić się na określoną stawkę. Umowa nie może zostać wypowiedziana. W szczególnych wypadkach możemy odstąpić od umowy, co oznacza jej unieważnienie.

Składki ZUS w umowie o dzieło a zlecenie

To chyba najbardziej zauważana różnica między umową o dzieło a zleceniem.

Od umowy o dzieło generalnie opłaca się tylko podatek. Umowy o dzieło nie podlegają składkom ZUS. Oczywiście, jak to w polskim prawie bywa, jest jeden wyjątek. Jeżeli mamy podpisaną umowę o pracę z prawnikiem i z tym samym chcemy zawrzeć umowę o dzieło, to ona w całości będzie podlegać składkom ZUS.

W przypadku umów zlecenie składki zależy od tzw. statusu. Dziś praktycznie od każdej umowy płaci się ZUS. Wyjątkiem są umowy zawarte z uczniami lub studentami do 26 roku życia. Tym samym przychody z umowy zlecenia liczą się do późniejszej emerytury lub renty.

Podatek w umowie o dzieło a zlecenie

W przypadku umowy zlecenia podatek opłaca się wg progów podatkowych, a więc 17% i 32%. W przypadku umowy o dzieło obowiązują te same stawki podatkowe, jednak w tej sytuacji możemy skorzystać z tzw. podwyższonych kosztów uzyskania przychodu przy przenoszeniu praw autorskich i wtedy opłacać podatek 17% od połowy przychodu. A więc podatkowo może wyjść zdecydowanie korzystniej.

Wypowiedzenie umowy o dzieło a zlecenie

Umowa zlecenie może podlegać okresowi wypowiedzenia o dowolnej długości. Nie regulują tego żadne sztywne przepisy. Na rynku przyjęły się wartości 14 dni lub 30 dni. W przypadku umowy o dzieło możemy jedynie odstąpić od takiej umowy z powodu jej złego wykonania. Taka umowa nie podlega wypowiedzeniu.

Czy od umowy o dzieło trzeba płacić ZUS?

Umowa o dzieło jest generalnie umową, od której opłaca się tylko podatek dochodowy. A więc nie podlega składkom ZUS.

Oczywiście, jak to w Polsce bywa, są jednak sytuacje wyjątkowe. ZUS zapłacimy, w przypadku gdy podpisujemy umowę o dzieło ze swoim pracownikiem (czyli osobą, która w tej samej firmie ma podpisaną umowę o pracę).

A co mamy zrobić, jeśli jednocześnie mamy podpisaną umowę zlecenie? – W takiej sytuacji od umowy o dzieło nie zapłacimy składek ZUS. Jesteśmy zobowiązani naliczyć tylko podatek dochodowy.

Jaki podatek trzeba opłacić od umowy o dzieło?

Umowa o dzieło jest umową cywilno-prawną, a więc obowiązują takie same zasady podatkowe, jak w przypadku innych umów pracowniczych. Tym samym obowiązują nas progi podatkowe. Do kwoty pierwszego progu (na rok 2020 kwota 85 528) opłacamy podatek 17%. Jeżeli zarobimy więcej, wtedy od nadwyżki nad pierwszy próg opłacamy 32%. Musimy jednak pamiętać, że bierzemy pod uwagę dochód (przychód pomniejszony o koszty uzyskania przychodu).

Dla przykładu:

Janek ma przychód z umów o dzieło za rok 2019 w wysokości 67 000 zł i koszty uzyskania przychodu w wysokości 13 400 zł. Tym samym jego dochód wynosi $67\,000 - 13\,400 = 53\,600$ zł.

Od tej kwoty, ponieważ mieści się w limicie pierwszego progu, naliczany jest podatek 17%, a więc $53\,600 \times 17\% = 9\,112$ zł.

A teraz przyjrzyjmy się sytuacji, w której Janek zarobił 120 000 zł. Wtedy jego koszty wyniosą 24 000 zł i tym samym dochód 96 000 zł. Łatwo stwierdzić, że Janek przekroczył kwotę pierwszego progu. Wtedy podatek obliczamy następująco:

$$85\,528 \times 17\% = 14\,540,00 \text{ zł}$$

$$(96\,000 - 85\,528) = 10\,472 \text{ zł}$$

$$10\,472 \times 32\% = 3\,351,00 \text{ zł}$$

W sumie podatek wyniesie: 17 891,00 zł

Realnie, gdy osoby pracujące na umowach o dzieło przekraczają progi podatkowe, bardzo często decydują się na założenie działalności gospodarczej i rozliczanie się za pomocą podatku liniowego. (Aby dowiedzieć się więcej na ten temat, zapraszam do mojej publikacji „Wszystko o działalnościach gospodarczych”).

Jakie koszty uzyskania przychodu występują w umowie o dzieło

Umowa o dzieło charakteryzuje się dwoma rodzajami kosztów uzyskania przychodu.

Aby mówić o wartościach, warto wspomnieć, czym są koszty uzyskania przychodu. Są to pieniądze, jakie musimy wydać, aby osiągnąć dochód, np. koszty związane z dojazdem, utrzymaniem licencji itp. W przypadku prowadzenia firmy kosztami są faktury. W przypadku umów cywilno-prawnych są to uśrednione kwoty.

W umowach cywilno-prawnych standardowe koszty uzyskania przychodu wynoszą 20%. Jeżeli więc na umowie za przygotowanie grafik mamy 1000 zł brutto, to oznacza, że podatek należy policzyć od 800 zł (20% z 1 tys. to 200 zł).

Niektóre umowy o dzieło wiążą się z możliwością zastosowania podwyższonych kosztów uzyskania przychodu – czyli 50%. Mówimy o nich wtedy, kiedy wraz z umową o dzieło przenosimy prawa autorskie do tego, co wykonaliśmy. Co to znaczy, że przenoszę prawa autorskie?

Z treści art. 1 ust. 1 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych wynika, że przedmiotem prawa autorskiego jest każdy przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze, ustalony w jakiejkolwiek postaci, niezależnie od wartości, przeznaczenia i sposobu wyrażenia (utwór). Z przepisu art. 8 ust. 2 ww. ustawy natomiast wynika, iż domniemywa się, że twórcą jest osoba, której nazwisko w tym charakterze uwidoczniono na egzemplarzach utworu lub której autorstwo podano do publicznej

wiadomości w jakikolwiek inny sposób w związku z rozpowszechnianiem utworu.

Tym samym możemy zastosować podwyższone koszty uzyskania przychodu do takich dzieł, kiedy można uznać, że jesteśmy autorem i stworzyliśmy coś o indywidualnym charakterze.

Kiedy można zastosować koszty 50%?

Kwestię tę reguluje art. 22 ust. 9 pkt 1-3 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych (updof). Stosuje się je w związku z:

- zapłatą twórcy za przeniesienie prawa własności wynalazku, wzoru użytkowego, wzoru przemysłowego, topografii układu scalonego, wzoru zdobniczego czy znaku towarowego,
- opłatą licencyjną za przeniesienie prawa własności wynalazku, wzoru użytkowego, wzoru przemysłowego, topografii układu scalonego, wzoru zdobniczego czy znaku towarowego, otrzymaną w pierwszym roku trwania licencji od pierwszej jednostki, z którą zawarto umowę licencyjną,
- korzystaniem przez twórców z praw autorskich i artystów wykonawców z praw pokrewnych, w rozumieniu odrębnych przepisów, lub rozporządzania przez nich tymi prawami – w przypadku działalności:
 - twórczej w zakresie architektury, architektury wnętrz, architektury krajobrazu, urbanistyki,

- literatury pięknej, sztuk plastycznych, muzyki, fotografii, twórczości audiowizualnej, programów komputerowych, choreografii,
- lutnictwa artystycznego, sztuki ludowej oraz dziennikarstwa,
- badawczo-rozwojowej oraz naukowo-dydaktycznej,
- artystycznej w dziedzinie sztuki aktorskiej i estradowej, reżyserii teatralnej i estradowej, sztuki tanecznej i cyrkowej oraz w dziedzinie dyrygentury, wokalistyki, instrumentalistyki, kostiumografii, scenografii,
- w dziedzinie produkcji audiowizualnej reżyserów, scenarzystów, operatorów obrazu i dźwięku, montażyстів, kaskaderów,
- publicystycznej.

W przypadku gdy podatnik otrzymuje wynagrodzenie za korzystanie z praw autorskich w wysokości 10 000 zł, może zastosować do nich 50% koszty uzyskania przychodu w wysokości 5000 zł.

Co to jest pole eksploatacji utworu?

Pełne prawo do korzystania z utworu ma autor – przysługują mu zarówno prawa osobiste, jak i majątkowe. Może on w dowolny sposób rozporządzać tymi prawami (wyłączając oczywiście prawo zbycia autorskich praw osobistych) i korzystać z utworu na wszystkich polach jego eksploatacji.

Twórca może przekazać komuś innemu pełne prawa autorskie lub określone według pól eksploatacji. Ważne, aby w umowie określić, w ramach jakich obszarów autor przenosi prawa autorskie.

Odniesiemy się do przykładów eksploatacji:

- publiczne odtworzenia utworów,
- publiczne wykonywanie utworów (w tym wykonanie na żywo),
- wyświetlenia i publiczne odtworzenia utworów audiowizualnych,
- wypożyczanie egzemplarzy utworów utrwalonych np. na płytach, kasetach i innych nośnikach dźwięku i obrazu,
- utrwalanie i zwielokrotnianie utworów,
- nadawanie utworów przez stacje radiowe i telewizyjne,
- wykorzystanie utworów w sieciach bezpośredniego dostępu, takich jak internet,
- wystawienia utworów scenicznych, sceniczno-muzycznych, choreograficznych (dramatów, komedii, musicali, oper, baletów i innych tego typu dzieł).

Artykuł 50 ustawy o prawach autorskich i pokrewnych brzmi następująco:

Art. 50 Odrębne pola eksploatacji stanowią w szczególności:

1) w zakresie utrwalania i zwielokrotniania utworu – wytwarzanie określoną techniką egzemplarzy utworu, w tym techniką drukarską, reprograficzną, zapisu magnetycznego oraz techniką cyfrową;